

Vypracovala: Barbora B.

Pamětník: Rozhovor jsem vedla se svým dědou. Jemu 62 let, pochází z Moravy, nyní má stále bydliště na Praze 5 a vystudoval vysokou školu právnickou. Jeho vztah ke komunistické straně je negativní, podporuje pravici.

Co se ti vybaví, když řeknu Normalizace?

Období Normalizace začalo vlastně až roku 1969, 1 rok po invazi. To se pořád ještě měnili představitelé KSČ během té doby a opravdová konsolidace začala až roku 1969. Já si totiž pamatuju, že když to bylo přesně rok, když byl 21. srpen, různé skupiny a jednotlivci protestující proti „bratrské pomoci“ vyzývali lidi, aby šli do práce pěšky a takový podobné akce, ale soudruh Husák jim vzkázal, ať jdou do práce pěšky, že je chůze zdravá, ale musí přijít včas.

Ty jsi šel taky pěšky?

Ne, neblbni. Já pracoval daleko, víš. Bydlel jsem na Novodvorský a dojížděl jsem až k dětskému domu na Příkopy.

Kde jsi pracoval? To bylo tvoje první zaměstnání?

V obchodní bance.

Kolik ti tehdy bylo let?

V 69 roce? 22.

Byl jsi už ženatý?

Kdepak, to až za dva roky.

Dobře, jaké byly pracovní podmínky?

Nezapomeň, já jsem byl bankovní úředník, to byla ještě docela pohoda. Sucho, teplo, pod střechem.

Všechno zní zatím pozitivně. Bylo něco, čím tě režim omezoval, uškodil ti?

No, co se považuje za škození. Možná, když jsem se v 68. roce vrátil z vojny, tak jsem dostal zákaz někam vyjet, asi na 5 let. Každopádně jsem asi 5 let nikam nesměl. Ani do lido-demo ciziny, to byli Maďaři, Bulhaři, Poláci, tyhle ty spřátelený země. A Francie nebo Německo, to vůbec.

Ale je fakt, že od 69. roku začaly takový ty rádoby osvětový akce, ale byly to oblbovací akce.

Co třeba?

No představitelé KSČ a vlády přesvědčovali národ, že 21. srpna přišla bratrská pomoc a nejde o okupaci, že v Československu byl zachráněnej socialismus a svoboda, že pod vedením KSČ byla poražena kontrarevoluce.

Zprávy v rozhlase a v novinách, ty byly všechny hrozně tendenčně zaměřený. Oficiální sdělovací prostředky lhaly. Lhaly, jak lidi podporují normalizační a konsolidační poměry, jak podporují stranický vedení. Je ale pravda, že některý lidi se nechali zmanipulovat, byli ochotni se nechat slyšet, jak

odsuzují kontrarevoluci a podporují naše stranický a vládní činitele. A někteří podnikavci vedli i čilý výměnný obchody s příslušníky okupačních jednotek – hlavně sovětských.

Čeho se týkaly?

Tak vezmi si, že tady byl nedostatek různého spotřebního zboží. Vždycky se našli a najdou lidi, kteří jsou loajální ke kterémukoliv režimu, pokud jim z toho něco užitečného plyne. Takže se našli i k tomuhle.

Čeho jste třeba měli nedostatek doma?

No, nedostatek. To máš těžký, tehdy to bylo prostě jinak. Obecně různý spotřební zboží, ruční nářadí, jižní ovoce, ale šikovný člověk dokázal všechno sehnat.

Byl jsi šikovný?

Všechno co jsme potřebovali, jsme sehnali. Zeptej se mámy, ta ti to poví.

Dobře a co školní možnosti? Mohli jste dětem vybrat školu, jako je to dneska?

Ve srovnání s padesátými roky byla situace lepší. Na střední školy a na učební obory se mohly děti hlásit podle svých přání a tužeb, ale přijímání bylo – pochopitelně – ovlivněno především prospěchem na základní škole, ale taky v neposlední řadě angažovaností rodičů a jejich postavením.

Já jsem začal studovat vysokou školu až při zaměstnání. Ke studiu byly potřeba – kromě doporučení zaměstnavatele - vyjádření různých institucí a výborů. Snad nejdůležitější bylo vyjádření závodní organizace KSČ. Totiž, to bylo tak: co nemělo požehnání od strany, to nemělo naději na život.

To byla tak blbá doba, že kdyby někdo vymyslel perpetuum mobile a straně by se to nelíbilo, tak to neschválila a byl konec.

Některý chytrý mozky, který chtěly vyjádřit svoje myšlenky, se smířily s tím, že je systém tak nastavený a že všechno musí strana schválit.

Dobře, práci a školu máme, co potom? Myslím volný čas, zábavu...

No zábava. Od pondělí do pátku každýmžak pracoval. Pak přišel pátek odpoledne, kdy se všichni sebrali, sbalili si saky paky a odfrčeli na chatu. Chataření, to byl tehdy sport. Národní sport. Snad nikde v Evropě nebylo chataření tak rozšířený, jako v Československu. To bylo jen proto, že jsme nemohli nikam vyjet.

Proč jste nemohli vyjždět do ciziny? Povedlo se vám to někdy?

Tady se k hovoru přidala babička: Tak to ti něco povím. ČSSR měla nedostatek deviz, a to především na turistiku svých občanů. Táta máminý kamarádky Lucky jezdil s rodinou do Jugoslávie každý rok, ikdyž se mohlo žádat jen jednou za 3 roky. Tak jsme si řekli, že to zkusíme taky. Chtěli jsme to dětem dopřát. Zažádali jsme o devizový příslib ve Státní bance československé. Naši žádost banka zamítla. Zavolala jsem do banky a řekla jim, že známe lidi, kteří jezdí každý rok, a my žádáme příslib poprvé. Řekli mi, že jsme něco špatně vyplnili, asi tečku, ať to přijdeme opravit a devizy přidělili. Asi dostali

strach. Oni soudruzi ředitelé poboček přidělovali devizy především zasloužilým soudruhům a svým kamarádům a známým, případně těm, kdo něco „dali bokem“.

A na konec: Porovnání doby tehdy a dnes?

Jednoznačně pokud jde o tehdejší dobu, není o co stát. I když dnešní doba má taky spoustu nedostatků a špatností. Ale moderních. Ty tehdejší jsou už archaický.

Závěr:

Díky tomuto rozhovoru jsem si uvědomila, jak se máme v dnešní době dobře. Každý si dnes na něco stěžuje, na politiku, ceny potravin a elektroniky, omezený výběr dovolených, špatný televizní program. Málo lidí si však uvědomí, že to co máme je např. oproti době Normalizace luxus. Každý může studovat, co chce, pracovat kde chce, každý může jet na dovolenou, kdy se mu zachce a o televizních programech ani nemluvě. Jedna z nejdůležitějších věcí, co my nyní máme, je podle mého názoru svoboda slova. Kdo chce protestovat, demonstrovat nebo jen vyjádřit svůj názor, ať už soukroměji či na veřejnosti, může. Dříve se za vlastní názor i zavíralo. Myslím, že tehdy vládla nespravedlnost.

Co se týče subjektivity rozhovoru, dozvěděla jsem se věci o své rodině, které jsem dříve nevěděla, protože se o nich nemluvalo nebo bylo těžké o nich mluvit. Jsem ráda za tuto příležitost.